

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II^{то} обикновено Народно Събрание.

LXXXI ЗАСЪДАНИЕ, СРЪДА 19 НОЕМВРИЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на Славейкова. — Начало въ единъ часъ послѣ пладнѣ.)

Председателъ (Звъни): ще се чете списъка.

Секретаръ Бръснаровъ (Чете списъка): Вчера отсъстваха: Стоичко Стойновъ, Павловъ, Симеонъ Пачовъ, Расолковъ, Цско Ванчевъ, Атанасъ Каракашевъ.

Председателъ: Отъ 172 представителн отсъствуватъ 46, присъствуватъ 126, болшинство има и Събранieto се отваря, ще се чете 77 протоколъ.

Секретаръ Браснаровъ: (Чете 77 протоколъ).

Председателъ: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четений 77 протоколъ? (Нѣма). На дневенъ редъ ще се чете закона за инвалидното съдържание.

Докладчикъ Молловъ (чете):

Законопроектъ за инвалидното съдържание

I.

Който при изпълнение Господарствена служба е получилъ не по собствена вина рани, сакатлъжци или растройство на здравieto си и по причина на които потерпѣлиитъ съ своята си работа е станалъ не способенъ да поддържа живота си за веѣкога или временно, има право да получава помощъ отъ Господарството, давана въ видъ на инвалидна пенсия и пособие или въ другъ видъ, както това отъ послѣ може да се нареди. —

Председателъ: Какъ желае Народното Събрание, да се чете испѣло заедно съ направенитъ забѣлѣжки отъ комиссията, или членъ по членъ? (Гласове: членъ по членъ.)

Докладчикъ (Чете споредъ комиссията):

Законъ за инвалидното съдържание.

§. 1. Който при изпълнение Държавна служба е получилъ не по собствена вина рани, тѣлесни повреждения или растройство на здравнето си и по причина на които станалъ неспособенъ да поддържа живота си съ свой трудъ за веѣкога или временно, има право да получава помощъ отъ Държавата, давана въ видъ на

инвалидна пенсия и помощъ или въ другъ видъ, както това отъ послѣ може да се нареди.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху членъ 1-й?

Намѣстникъ на Военния Министръ: (Преводъ отъ руски.) Противъ редакцията, нѣма нищо да забѣлѣжа.

Председателъ: Понеже г. Намѣстникъ на Военния Министръ се съгласява съ направената отъ комиссията редакция, ще дамъ на гласоподаване, както го е направила комиссията.

Приема ли Народното Събрание както го е направила комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете, споредъ проекта):

§ 2. За инвалидни пенсии и пособия веѣкоя година въ Бюджета на Министерството на Финанситъ се внася особенъ кредитъ.

Споредъ комиссията, вмѣсто «пособие», само «п о м о щ ѣ».

Паничерски: Само една редакционна поправка: на мѣсто «веѣкоя» да се тури «веѣка».

Сава Илиевъ: Щомъ приемемъ да отпущаме помощъ за инвалидитъ, то този членъ е неумѣстенъ, защото се разбира, че въ Министерството на Финанситъ ще има кредитъ за инвалидитъ.

Докладчикъ: Въ първия членъ се казва, които иматъ право за помощъ и които сж инвалиди, а 2 членъ казва, че ще се отпущатъ тѣзи пари. Тъ трѣба да знайтъ, гдѣ ще търсятъ тия пари, и на Военното Министерство трѣба да се открие кредитъ, отъ гдѣто ще ги взематъ.

Намѣст. на Воен. Министръ: (Преводъ отъ руски.) Параграфъ 2-й показва, въ кое Министерство трѣба да бѣде откритъ кредитътъ за настоящето назначение.

Председателъ: Ако нѣма кой да говори, давамъ на гласоподаване.

Приема ли Народното Събрание този членъ, както е въ проекта само съ измѣнение думата «посебно» съ «помощь». (Приема се.)

Докладчикъ (Чете споредъ проекта):

§ 3. Инвалиднитѣ пенсии се опредѣляватъ въ три оклада: най голѣмий въ 300 франка, срѣдний въ 180 фр. и най малкий 120 фр. въ годината. Инвалиднитѣ пособия (помощи) се даватъ наведнажъ въ размѣръ не повече отъ 300 франка.

Комиссията е направила малки измѣнения (Чете споредъ комиссията):

„Инвалиднитѣ пенсии се опредѣляватъ въ три размѣра: най голѣмий въ 300 лева, срѣдний въ 180 лева и най малкий 120 лева въ годината. Инвалидни помощи се даватъ наведнажъ въ размѣръ не повече отъ 300 лева“.

Председателъ: Г-нъ Намѣстникъ се съгласен съ редакцията, и ще давамъ на гласоподаване, както го редактира комиссията. (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 4. Най голѣмий окладъ отъ инвалидната пенсия се назначава за тѣзи, които по свойството на полученитѣ повреждания, се нуждаятъ отъ постоянно надъ тѣхъ нагледване. Общото разстройство на здравиято, което не е станало, явнимъ образомъ вслѣдствие нѣкое навърредно приключение, може да даде право да се получава най голѣмий окладъ, само послѣ десетогодишна Господарствена служба.

Комиссията го редактира така. (Чете го):

Най голѣмий размѣръ отъ инвалидната пенсия се назначава за тѣзи, които по свойството на полученитѣ повреждания, се нуждаятъ отъ постоянно нагледване. Общото разстройство на здравиято, което не е станало явнимъ образомъ, вслѣдствие нѣкое навърредно приключение, може да даде право да се получава най голѣмий размѣръ, само послѣ десетогодишна Държавна служба.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху 4 членъ. (Нѣма.) Г-нъ Намѣстникъ на Военния Министръ е съгласенъ и давамъ на гласоподаване както го редактирала комиссията.

Приема ли Народното Събрание членъ 4-й, както го редактирала комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете споредъ проекта):

§ 5. Срѣднийтъ и най малкийтъ инвалидни оклади се назначаватъ съразмѣрно съ важността на повреждането. Аналивание отъ рѣка или кракъ, тѣй също и невъзможност да се употребяватъ за работа тѣзи органи, дава право да се получава срѣдний окладъ.

(Чете споредъ комиссията):

„Срѣднийтъ и най малкийтъ инвалидни размѣри, се назначаватъ съразмѣрно съ важността на повреждането. Аналивание отъ рѣка или кракъ, тѣй също и невъзможност да се употребяватъ за работа тѣзи органи, дава право да се получава срѣдния размѣръ“.

Председателъ: Давамъ на гласоподаване, както е редактирано.

Приема ли Народното Събрание чл. 5, както е редактиранъ отъ комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 6. Инвалидно пособие (помощь) се назначава въ тѣзи случаи, когато може да има надѣжда, че ранитѣ и сакатлѣжитѣ, можтъ да се исцѣлятъ, бѣзъ тежки послѣдствия въ бѣдѣцето за потърпѣлитѣ.

Комиссията е измѣнила «сакатлѣжитѣ» съ «тѣлесни повреждания».

Председателъ: Приема ли Народното Събрание чл. 6, както е редактиранъ отъ комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 7. Инвалиднитѣ пенсии или пособия можтъ да бѣдатъ назначени не иначе, освѣтъ по предивлението на долу-поименованитѣ документи, които да потвърдяватъ правото на молители върху тѣзи помощи.

Комиссията не е измѣнила освѣтъ думата «посебно» съ «помощь».

Председателъ: Приема ли Народното Събрание членъ 7-й, съ измѣненieto, направено отъ комиссията на думата пособия съ помощь? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 8. Тѣзи документи сж:

а) удостоверение за личността и семейното му положение, което се дава отъ полицейската или общинската власть;

б) свидѣтелство за дѣйствителността на приключението, по което се получава правото за получаване инвалидна помощь; то се дава отъ началника или присѣтветвенното мѣсто и съ което се потвърдяватъ изложенитѣ въ свидѣтелството фактове;

в) атестъ докторскій, подписанъ не по малко отъ двама доктори, които иматъ право да практикуватъ; атестътъ се дава само послѣ личното преглѣждане молителя и слѣдъ като предиви той горѣпоказанитѣ два документа, които удостоверяватъ лицето и отъ какво е проназѣло тѣлесното повреждение.

Забѣлѣжка. Отъ семействата на умрѣли не се иска докторскій атестъ.

Комиссията е приела редакцията само въ третиятъ пунктъ. (Чете споредъ комиссията):

„§ 8. Тѣзи документи сж:

а) удостоверение за личността и семейното му положение, което се дава отъ полицейската или общинската власть;

б) свидѣтелство за дѣйствителността на приключението, по което се получава правото за получаване инвалидна помощь; то се дава отъ надѣжний началникъ или присѣтветвенното мѣсто и съ което се потвърдяватъ изложенитѣ въ свидѣтелството фактове;

в) докторско свидѣтелство, подписано не по малко отъ двама доктори, които иматъ право да практикуватъ; свидѣтелството се дава само послѣ личното преглѣждане молителя и слѣдъ като предиви той горѣпоказанитѣ два документа, които удостоверяватъ лицето и отъ какво е проназѣло тѣлесното му повреждение.

Забѣлѣжка. Отъ семействата на умрѣли не се иска докторско свидѣтелство.“

Председателъ: Приема ли Народното Събрание членъ 8-й, както е изработенъ отъ комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 9. Горѣпоказанитѣ документи се считатъ за дѣйствителни, само когато ги утвърди инстанцията, на която е подчиненъ началника или присѣтветвенното мѣсто, което е дало свидѣтелството.

Когато по горната инстанция памира въ представения документ съществени обстоятелства, то сама ги приема зависящите мерки за да се разясни дѣлото, после което утвържда представения документ, или отказва да ги утвърди, при туй може да подига законно преслѣдване на лъжливото дѣйствиe.

Комисията тука не е измѣнила нищо, освѣнъ че е изхвърлила думата «то».

Паничерски: Азъ бихъ желалъ да ми обясни г-нъ Памѣстинъ на Военния Министръ, кой е тѣзи инстанция, която утвържда, както се казва тука въ проекта?

Нам. на Воен. Министръ: (Преводъ изъ Русск.) Разбира се, че всички инстанции, както военни, тѣй и граждански, които сж компетентни въ това дѣло.

М-ръ Тишевъ: За пояснение на това ще прибави единъ примѣръ. Ако би пѣкой жандаринъ да се рани или въ време на служба да получи единъ сакатлъкъ, то не е достатъчно свидѣтелство, само отъ непосредственъ началникъ околийскій, или окръженъ управителъ, но трѣба да има свидѣтелство отъ Министерството, само тогава може да му се дава пенсия. Сега, ако е напр. отъ Министерството на Финансите, то рѣшението трѣба да има отъ неговия Министръ, а не отъ Военното Министерство.

Паничерски: Удовлетворенъ съмъ отъ обясненията на г-на Министра на Вътрѣшнитѣ Работи.

Райчо Поповъ: Азъ по напредъ некахъ дума, но не ме съгледяхте. Азъ искамъ обяснение. Истината тука се рѣши, по практиката показва вѣнчко, именно тука се казва, че които изгубватъ само ръка или нога; но азъ знаа чловѣкъ, който е изгубилъ очи, прѣснала се пушка и чловѣкътъ ослѣпналъ. Този случай не е подведенъ подъ закона; но трѣба да се знае; защото въ Търново има такъвъ единъ, който е слѣпъ.

Докладчикъ: Тука въ членъ 5 се говори въобще ръка и нога, тѣ сж приведени за примѣръ. Тамъ е казано съразмѣрно съ поврежданието, било ръка или нога или ако не чува, и това е осакателне. Тѣ сж органи, но нѣма да се изброяватъ вѣнчкитѣ повреждания, които могатъ да се случатъ.

П. Станчевъ: Да ли се разясни на г-на Р. Попова, че оного когато се повреди е тѣлесно повреждение?

П. Поповъ: Азъ оставамъ доволенъ. (Веселостъ.)

Кърджиевъ: Отъ разясненията на г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, Събранието до нѣкадѣ се освѣтилъ; но за да бѣде ясно, трѣба да се каже: »когато го утвърди висшата инстанция, на която е подчиненъ«. Така ще има околийскій началникъ, окръженъ управителъ и най висша инстанция е Министерството.

Докладчикъ: Азъ отъ страна на комисията, мисли, че не трѣба нищо да се прибавява; защото това е ясно, като 2 и 2=4. Защото, ако напр. околийскій сѣднъ въ службата си е осакателъ, то ще му даждѣ свидѣтелство тамъ, гдѣто служи, което ще потвърди окръжния сѣдъ. Или ако единъ стражаръ се осакати въ служба, то ще му даде свидѣтелство неговия началникъ,

а управителътъ го препраща на Министерството, на което е подчинено, за да може да му се даде свидѣтелство за получаване пенсия. Тѣй щото членъ 9-й е толковъ ясенъ, щото нѣма нужда нищо да се прибавява, когато по горната инстанция получава документи, тя изслѣдва работата, утвърждава свидѣтелството, или преслѣдва онѣзи, които сж дали лъжливо свидѣтелство, споредъ закона.

Предсѣдателъ: Има ли пѣкой да говори върху членъ 9-й? (Нѣма.) Приема ли Народното Събрание членъ 9, както го е редактирала комисията? (Приема се.) Който не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна).

Докладчикъ (чете):

§ 10. За определяване инвалидна пенсия или помощъ се по даватъ прошения на името на тоя Министръ на когото е подчинено лицето, което е получило право за такава помощъ; при прошенето се притуритъ горѣпоменатитѣ документи и обявление, въ което се означава коическияността, отъ което молители желас да получава пенсията.

Комисията нехвърли само думата «на името».

Кърджиевъ: Азъ мисли, че трѣба да остане както е въ проекта; защото молителътъ може да даде прошение на окръжния управителъ и той е обязанъ да го проводи на името на неговия Министръ.

Докладчикъ: По български никога се не пише на име, но се пише само до Министра на Вътрѣшнитѣ Работи или за г-на Министра на Правосѣдието, или за Министра на Просвѣщенieto, и нѣма нужда да се знае името. Може да се случи щото чловѣкъ да не знае името на Министрътъ.

Кърджиевъ: Азъ мисли, че, ако се каже подаватъ прошение на този Министръ, това значи, че единъ чловѣкъ, който има нужда, трѣба да дойде въ Столицата и трѣба да даде прошение на Министра, до който се отнася. Но когато се казва на име на единъ кой да е Министръ, то се разбира, че може и чрезъ чиновникитѣ да се прати прошенето.

Докладчикъ: Г-нъ предговорившии прибърза. Въ слѣдующи параграфъ, говори се именно за това. Тамъ се казва, документитѣ се приематъ въ всѣко правителствено учреждение и се проваждатъ на надлѣжния Министръ. Така щото, нѣма нужда да дохожда въ Столицата и да дава лично прошенето.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание чл. 10-й само да се нехвърли думата »на име«? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 11. Документитѣ и прошенията за назначаване инвалидна помощъ се приематъ въ всички правителствени мѣста, безъ да има на тѣхъ турени гербови марки».

Кърджиевъ: Азъ съмъ на мнѣние да се каже за назначаване инвалидна «пенсия или помощъ»; защото се приеха двата вида помощъ и пенсия.

Докладчикъ: Това нѣма нужда да се опредѣлява; защото пенсия и помощъ сж назначени по горѣ. Това е ясно и извѣстно, че койго иска да му се даде по-

мощъ или пенсия, ще се отнесе до надлъжния Министъръ, което може да направи чрезъ всичкиятъ правителствени мѣста. Тука не е нужда да се прибавлява помощъ и пенсия; защото може да пака пенсия и ще му даждѣтъ помощъ.

Кърджиевъ: Тогава излиза, че тия, които сж съвѣмъ инвалидни и искатъ помощъ, тѣ се освобождаватъ отъ гербови марки; а тия, които искатъ пенсия трѣба да турятъ марки; защото, още отъ първия членъ се показва, какво е помощъ, и какво е пенсия. За това, за да се освободитъ и двата вида отъ гербови марки, трѣба да се каже: инвалидна пенсия и помощъ.

Нам. на Воен. Министъръ: (Преводъ отъ руски.) Азъ го считамъ за по ясно, ако да се прибави.

Председателъ: Приема ли Народното Събрание чл. 11-й съ прибавление на думата пенсия? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 12. Инвалидното спомоществование се дава чрезъ Княжески указъ, по представлението на Министерскиятъ Съвѣтъ; въ указаъ, се означава мѣсеца, отъ който се начева пенсията.

Комиссията го е измѣнила така (чете го):

§ 12. Инвалидната пенсия или помощъ се даватъ чрезъ Княжески указъ, по представлението на Министерскиятъ Съвѣтъ; въ указаъ, се означава мѣсеца, отъ който се начева пенсията или помощта.

Председателъ: Има ли въбой да говори върху членъ 12?

Паничерски: Чудно е, защо по предложението на Министерскиятъ Съвѣтъ, а не по предложението на надлъжния Министъръ, когато въ по горния членъ се утвърждава отъ надлъжния Министъръ. Слѣдователно, самото предложение трѣба да стане отъ надлъжния Министъръ.

Нам. на Воен. Министъръ: Това е за по горния контрола.

Председателъ: Приема ли Народното Събрание чл. 12-й както е изработенъ отъ комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете):

„§ 13. Инвалиднитъ пенсии се назначаватъ или за до животъ, или временно за определено число години. Временната пенсия може да се продължи само на основание на новъ докторски атестъ чрезъ Княжески указъ по представлението на Министерскиятъ Съвѣтъ.

Комиссията е замѣнила само думата «атестъ» съ «свидѣтелство.» (Приема се.)

(Чете:)

„§ XIV. Редътъ, по който се даватъ определенитъ инвалидни пенсии и помощи и съставителното по тоя предметъ контролъ, подлѣжи да се опредѣли по административенъ редъ.“

(Приема се.)

(Чете:)

„§ XV. Инвалиднитъ пенсии се прекративатъ:

а) съ смъртъ на пенсионера;

б) съ безвѣстно отсъствие въ продължение на повече отъ двѣ години;

в) като се лишатъ отъ сѣда отъ политически правдини.

Забѣлѣжка. Въ тѣзи случаи правото на пенсионера може да премине на семейството му.

г) отъ като се окаже подъ другъ видъ на пенсионера помощъ отъ Господарството;

д) отъ като постѣпи на Господарствена служба.

Освѣтъ това, временитъ пенсии слѣдъ като се изминатъ сроковетъ, за които сж били назначени.

Тука има малко измѣнения; именно въ алинея в) намѣсто »като сж лишатъ отъ сѣда« — турено е: »като го лишатъ отъ сѣда«. Въ алинея г) намѣсто »отъ като« — »ако«; и намѣсто отъ Господарството — »отъ Държавата.« Въ алинея д) намѣсто »отъ като« — »ако«; намѣсто »Господарствена служба« — »Държавна служба«.

Паничерски: Първо и първо не можъ да се съгласи съ комиссията за редакцията на този членъ, гдѣто се казва »отъ като се окаже подъ другъ видъ на пенсионера помощъ отъ Държавата и отъ като постѣпи той на държавна служба.« Азъ не можъ да разберъ, че може инвалиднитъ человекъ да постѣпи на Господарствена служба. Слѣдователно тѣзи бѣлѣжка си нѣма мѣсто.

Докладчикъ: Азъ пакъ ще кажа на г-на Паничерски, че може да постѣпи на Господарствена служба единъ человекъ, напр.: безъ рѣка, да пази да сж не открадне нѣщо и съ това да си достави прехраната. Или може человекъ да каже, когато оздравѣе, че не ще пенсия, но че може да работи.

Паничерски: Ще каже, че г. докладчикъ напълно се съгласява съ мене, само въ обратенъ смисълъ го казва. Азъ казвамъ, че не трѣба да съществува тѣзи алинея въ този §, защото, който каже че може да приеме такава или онакава служба, той слѣдователно нѣма нужда отъ пенсия. За това алинеята подъ буква д) да се отхвърли.

Намѣстникъ на Воен. М-ръ: Инвалидъ можеть получить пенсію до самой смерти своей. Но можеть быть онъ, хотя и лишень одной рукой или ногой, въ состояніи исполнять какую нибудь должность. Въ Россіи такимъ инвалиднымъ офицерамъ предоставляютъ должность окружнаго управителя или же неправника. Отъ исполняеть Государственную службу, но въ то время, пока состоитъ на службѣ не можеть получить и пенсіи.

Паничерски: Г. Намѣстникъ каза сѣщото. Азъ повтарямъ, че человекъ, който може да приема каква годъ служба, той не е инвалиденъ. И ако е инвалиденъ, тогава не може да получи служба. За това настоявамъ да се отхвърли забѣлѣжката подъ буква д).

Нам. на Воен. Министъръ: Я опять повторю значение этой алинеи. Человекъ, на примѣръ, получаетъ пенсію на 12 лѣтъ, но въ продолженіи трехъ лѣтъ выздоровѣетъ такъ, что можеть занять государственную должность. Въ такомъ случаѣ, онъ получитъ пенсію, только за 3 года, за остальное же получаетъ службу, на которую назначенъ.

Кърджиевъ: Слѣдъ обясненіята на г-на Намѣстника, азъ си оттеглямъ думата.

Докладчикъ: Азъ мисля, че на всички е ясно, че единъ человекъ, на примѣръ се ранилъ, побила му се ногата и той не може да се прехранва, трѣба да полу-

чава пенсия. Подиръ година обаче оздравѣе и ногата му се поуздрави и може да става и ходи съ натерица и става писарь. Сега, защо той да получава отъ двѣ мѣста плата? Ако постъпн на служба, не трѣба да получава пенсия. За това трѣба да стои тѣзи алинея.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание този членъ както е редактиранъ отъ комисията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 16. Инвалиднитѣ пенсии се пестоцаватъ напълно до най близкото първо число послѣ деня на тѣхното прекратяване.

Тука има малко само измѣнение: на мѣсто думата: «пестоцаватъ» «исчерпватъ».

Кърджиевъ: Азъ намирамъ съвсѣмъ излишна тѣзи статия. Ако е нужна, моля г-на Намѣстника да каже, какво значение има тя.

Баларевъ: Тѣзи статия, поне тѣй разбирамъ азъ, значи, че ако нѣкому се прекъсн пенсията на 15 число, то тя му се дава до 1-о число идущий мѣсець.

Докладчикъ: Този чл. има значение за ония хора, които живѣятъ гдѣто нѣма ковчежничество. Ако пенсията захване да му се дава отъ 10 число, а пари се даватъ на 20 число, то той изгубва, което му се слѣдва, ако не дойде точно на 20 число. Но съ него му се дава срокъ до 1 число да получава своитѣ пари, така ще има 2—3 недѣлни срокъ. За това именно това има значение за хора които въ своето мѣсто нѣматъ ковчежничество.

Кърджиевъ: Ако има значение за инвалидна пенсия, която се дава временно, то азъ не разбирамъ тѣлкованието на г-на докладчика. Понеже въ указа се опредѣля срокътъ отъ кога и до кога слѣдва една пенсия. За това е излишно да се каже тука защото щомъ истече датата на указа и пенсията се свършва.

Нам. на Воен. Министръ: Етогъ § означаеъ то, что инвалиднѣя пенсия какъ и квартирнѣя или фуражнѣя денѣги не должно считать по днямъ, а по мѣсяцамъ. Такъ что, если указъ 18-го числа, инвалидъ не получитъ пенсию на 12 днѣй, но за цѣлий мѣсяць съ 1-го числа. Напр. 15 Ноября вышелъ указъ, то инвалидъ получитъ съ 1-го Ноября по 1-е Декабря за цѣлѣй мѣсяць.

Председателъ: Има ли още нѣкой да говори? Приема ли Н. Събрание чл. 16 съ поправката на комисията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 17. Правата за инвалидна пенсия може да премине отъ лицата, които съ я спечелили, само на тѣхнитѣ вдовици до омжжването и несъвършено лѣтнитѣ имъ дѣца (по млади отъ 20 години.)

Комисията не е направила никакви измѣнения, освѣнъ: намѣсто до омжжването ѝ — «до омжжването имъ».

М-ръ Тишевъ: Както помни Н. Събрание, подобни пенсии съществуватъ и за поборницитѣ. Азъ мисля, че не ще бжде злѣ, ако бждатъ едни права и за еднитѣ и

за другитѣ. За ония е казано въ закона, че дѣцата имъ получаватъ помощъ, които съж по млади «отъ 18 г.». Азъ предлагамъ и тука тѣй да остане на мѣсто «20» «18» (Гласове: съгласни.)

Нам. на Воен. Министръ: Я ничего не имѣю противъ етого.

Докладчикъ: И азъ съмъ съгласенъ.

Председателъ: Понеже се съгласиха г. Намѣстникъ и Докладчикътъ за годинитѣ, давамъ на гласуване.

Приема ли Н. Събрание този членъ, съ измѣнението на 20 год. съ 18 год.? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 18. Иматъ право да получаватъ инвалидна пенсия семействата на лица, които съж убити, или умрѣли отъ рани и сечатлѣци, които съж ги добили при непълняване службата: най голѣмий окладъ, ако е останала вдовица съ несъвършено лѣтно дѣтенце или съ нѣколко малки сирачета; срѣдний окладъ, ако е останала вдовица бездѣтна или единствено сираче.

Паничерски: Азъ мисли, че тука думитѣ «несъвършеннолѣтно дѣтенце», трѣба да се псхвърлятъ. Защото по нататѣкъ се говори и се обяснява. Тукъ е казано: «ако е останала вдовицата съ нѣколко малки сирачета». На края, то пакъ се показва: «ако е останала вдовицата бездѣтна или съ едно сираче». Тогава излиза противорѣчие. Защото излиза, че срѣдний окладъ се дава на вдовица съ единствено сираче, по голѣмий окладъ тоже съ едно дѣте.

Докладчикъ: Г. Паничерски не е твърдѣ хубаво разбралъ, че голѣмий се дава на вдовици съ едно сираче, а срѣдний, ако е тя сама или само едно сираче безъ майка.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание този членъ така, както е редактиранъ отъ комисията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

§ 19. Семействата на войницитѣ, които съж умрѣли на война, по правата за инвалидна пенсия, се приравнитъ съ семействата, за които се говори въ предиущий §. (Приема се.)

§ 20. Семействата на инвалиднитѣ пенсионери иматъ право да получаватъ пенсията на мъжкитѣ или бацитѣ си само въ таква случаи, когато брачныйтъ съюзъ е станалъ преди главата на семейството да е станалъ инвалидъ. Семействата, въ никакъвъ случаи, не можатъ да иматъ право да получаватъ инвалидна пенсия по голѣма отъ тѣзи, които е получавалъ главата на семейството. Бездѣтната вдовица или единственото сираче на пенсионера иматъ право да получаватъ само най долний окладъ отъ пенситѣ.

Тука нѣма измѣнения, освѣнъ думата «окладъ» «съ размѣръ» (Приема се.)

Председателъ: Сега ще се чете псцѣло този законъ.

Докладчикъ (Чете):

Законъ за инвалидното съдържание

§ 1. Които при непълнение държавна служба е получилъ не по собствена вина рани, тѣлесни повреждения или ристройство на здравнето си и по причина на които е станалъ неспособенъ да поддържа живота си съ свой трудъ за вѣкога или временно, има право да получава помощъ отъ държавата, давана въ видѣ

на инвалидна пенсия и помощь или въ другъ видъ, както това отъ послѣ може да се нареди.

§ 2. За инвалидни пенсии и помощи всяка година въ бюджета на Министерството на Финансите се внася особенъ кредитъ.

§ 3. Инвалиднитѣ пенсии се определяватъ въ три размѣра: най голѣмий въ 300 лева, сръдний въ 180 л. и най малкий 120 л. въ годината. Инвалидни помощи се даватъ на веднажъ въ размѣръ не повече отъ 300 лева.

§ 4. Най голѣмий размѣръ отъ инвалидната пенсия се назначава за тѣзи, които по свойството на полученитѣ повреждания, се нуждаятъ отъ постоянно нагледване. Общото растройство на здравнето, което не е станало явнимъ образомъ вслѣдствие нѣкое извънредно приключение, може да даде право да се получава най голѣмий размѣръ, само послѣ десетогодишния държавна служба.

§ 5. Сръдниятъ и най малкийтъ инвалидни размѣри назначаватъ съразмѣрно съ важността на поврежданието. Лицаване отъ ржка или пога, тъй също и невъзможность да се употреби- ватъ за работа тѣзи органи, дава право да се получава сръдний размѣръ.

§ 6. Инвалидна помощь се назначава въ тѣзи случаи, когато може да има надѣжда, че ранитѣ и тѣлеснитѣ повреждания, могатъ да се изцѣлятъ, безъ тежки послѣдствия въ бѣдѣцето за пострадалитѣ.

§ 7. Инвалиднитѣ пенсии или помощи могатъ да бѣдатъ назначени не иначе, освѣнъ по предявляването на допущено- ванитѣ документи, които да потвърждаватъ правото на молители върху тѣзи помощи;

§ 8. Тѣзи документи сѣ:

а) удостоверение за личността и семейното му положение, което се дава отъ полицейската или общинската власть;

б) свидетелство за дѣйствителността на приключението, по което се добива правото за получаване инвалидна помощь; то се дава отъ надѣжливиятъ началникъ или присъжтвенното мѣсто и съ което се потвърждаватъ изложениитѣ въ свидетелството фактове;

в) докторско свидетелство, подписано не по малко отъ двама доктори, които иматъ право да практикуватъ; свидетелството се дава само послѣ личното прегледване молителя и слѣдъ като предяви той горѣпоказанитѣ два документа, които удостоверя- ватъ лицето и отъ какво е произлязло тѣлесното му повреждане.

Забѣлѣжка. Отъ семейството на умрѣли не се иска докторско свидетелство.

§ 9. Горѣказанитѣ документи се считатъ за дѣйствителни, само когато ги утвърди инстанцията, на която е подчиненъ началника или присъжтвенното мѣсто, което е дало свидетелство. Когато по горията инстанция намира въ представенитѣ документи съмнителни обстоятелства, сяма ги приема зависящитѣ мѣрки за да се разясни дѣлото, послѣ което утвърждава предивенитѣ документи или отказва да ги утвърди, и може да повдига закононо преслѣдване за лъжливитѣ дѣйстви.

§ 10. За определяване инвалидна пенсия или помощь се подаватъ прошения на той Министръ, на когото е подчинено лицето, което е получило право за такава помощь; при прошенето се притурятъ горѣпоменанитѣ документи и обявление, въ което се означава коветелничеството, отъ което молителя желае да получава пенсията.

§ 11. Документитѣ и прошенията за назначаване инвалидна пенсия или помощь се приематъ въ всичкитѣ правителствени мѣста, безъ да има на тѣхъ турени гербови марки.

§ 12 Инвалидната пенсия или помощь се даватъ чрезъ Княжеский указъ, по представяването на Министерский Съветъ; въ указа се означава мѣсеца, отъ който се наченва пенсията или помощта.

§ 13. Инвалиднитѣ пенсии се назначаватъ или за до животъ, или временно за определено число години. Временната пенсия

може да се продължи само на основание на ново докторско свидетелство чрезъ Княжеский указъ по представяването на Министерский Съветъ.

§ 14. Начинътъ, по който се даватъ определенитѣ инвалид- ни пенсии и помощи и контролъ по той предметъ, подѣлки да се определятъ по административенъ редъ.

§ 15. Инвалиднитѣ пенсии се прекратяватъ:

а) съ смъртта на пенсионера;

б) съ безвѣстно отежтствие въ продължение на повече отъ двѣ години;

в) като го липава сѣдѣ отъ политически правдини.

Забѣлѣжка. Въ тѣзи случаи правото на пенсионера може да премине на семейството му.

г) ако се окаже подъ другъ видъ на пенсионера помощь отъ държавата;

д) ако постѣпи на държавна служба.

Освѣнъ това, временитѣ пенсии слѣдъ като се изминатъ сроковетъ, за които сѣ били назначени.

§ 16. Инвалиднитѣ пенсии се нечериватъ нанѣсно до най ближнето първо число послѣ дени на тѣхното прекратяване.

§ 17. Правото за инвалидна пенсия може да премине отъ лицата, които сѣ и спечелили, само на тѣхнитѣ вдовици до омж- яването имъ и на нествърнено лѣтнитѣ имъ дѣца (по млади отъ 18 години).

§ 18. Иматъ право да получаватъ инвалидна пенсия семей- ствата на лица, убити или умрѣли отъ рани и тѣлесни повреждания, които сѣ ги добили при неспешиване службата: най голѣмий размѣръ, ако е останала вдовица съ едно или нѣколко малки си- рачета; сръдний, ако е останала вдовица бездѣтна или единствен- но сираче.

§ 19. Семействата на войницитѣ, които сѣ умрѣли на война по правата за инвалидна пенсия, се приравняватъ съ семействата, за които се говори въ предидущий параграфъ.

§ 20. Семействата на инвалиднитѣ пенсионери иматъ право да получаватъ пенсията на мъжкитѣ или бащитѣ си само въ та- кива случаи, когато брачниитѣ съюзъ е станалъ преди главата на семейството да е станалъ инвалидъ. Семействата, въ така- кивъ случай, не могатъ да иматъ право да получаватъ инвалидна пенсия по голѣма отъ тѣзи, която е получавалъ главата на семей- ството. Бездѣтната вдовица или единствениотъ сираче на пенси- онера иматъ право да получаватъ само най долний размѣръ отъ пенсията.

Предсѣдатель: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четений законъ въ редакцията

Наумовъ: Той се вече прие, но въ 14 чл. какъ се разбира туй »подѣлки да се определятъ по админи- стративенъ редъ?»

Докладчикъ: Комисията го разбира така: че кон- тролътъ за тия работи подѣлки подъ общи редъ, както става контролтъ на Държавата. Напр. има контролна палата или друго учреждение. Въ този случай ще се предаде на това учреждение да разгѣдва да ли токозъ сумми сѣ израсходовани за инвалиднитѣ пенсии. Адми- нистрацията може да назначи особенъ контролъ да над- зирава да ли се даватъ свидетелства и какъ. Комисията тъй го разбира, а не зная какъ го разбира Воен- нийтъ Министръ.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание цѣлия за- конъ както се чете? (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Сега има законо- проектъ за отгѣненето на военното положение.

Докладчикъ: (Чете:)

ЗАКОНОПРОЕКТЪ.

Дѣйствието на закона, който бѣше вотиранъ въ миналата сесия на Народното Сѣбрание на 26 Априлий тѣзи година и съ който Военния Министръ бѣше чрезвѣчайно уполномощенъ да потуши разбойничеството въ Источнитѣ области на Княжеството, — се прекратива отъ 30 Ноемврий, тъй като въ този край на всѣкадѣ е установено спокойствие. —

Отъ сѣщия този денъ се снижа и военното положение отъ Окрѣжитѣ: Варненскій, Силистренскій, Разградскій, Шуменскій, Провадийскій, Ески-Джумайскій и Търновскій (Еленската околина).

Комисията туря само денътъ кога да се прекрати и снесе военното положение именно на 30-й Ноемврий да стане това наедно, като се споразумѣятъ Военниятъ Министръ и Министерътъ на Вѣтр. Дѣла.

Райчо Поповъ: Искамъ да забѣлѣжа, че като е осигорено спокойствието на страната, да има Министерството това право, че ако се случи пакъ нѣщо, че ние не можемъ да бждемъ винаги тука да се даде право на Министерството да направи каквото е нужно.

Председателъ: Това си го има Министерството по Конституцията и нѣма нужда да го опълномощаваме и да му даваме право.

Петъръ Станчовъ: Г-да! До колкото азъ зная като, живущъ въ тѣзи страна, гдѣто има военно положение отъ доста време владѣе тамъ спокойствие и ако да става тука тамъ злоупотрѣбление, то става и въ най мирна страна; тъй щото, да трае военното положение нѣма нужда и отъ моя страна, азъ като депутатъ считамъ за мой дългъ да изрази благодарността си на Военниятъ Министръ, който употреби на мѣстото си твърдѣ умѣтно пълномощие, което му се даде отъ Нар. Сѣбрание, тъй щото има възможност и азъ съмъ съгласенъ, да се отнеме военното положение.

Свящ. Радевъ: Тѣй сѣщо и азъ благодаря на г-на Военниятъ Министръ, гдѣто положи най енергически мѣрки за прекратяването на разбойничеството на тѣзи страна. Но при това, азъ не мога да не похваля още и жителитѣ, особено българитѣ отъ нея страна, които показвахъ съдѣйствието си на войскитѣ при распорѣжданята, да утишатъ тѣзи страна. За сега до колкото сме извѣстни, до послѣдне време, тѣзи страна е вече мирна и този товаръ трѣба да се отмахне отъ нея.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху чистениятъ законопроектъ? (Нѣма.) Приема ли Н. Сѣбрание законопроекта, както се сега прочете? (Приема се.)

Намѣстникъ на Военния Министръ: (Говори Русски:) Азъ искахъ да обърна внимание на това, че до сѣгашното на военното положение остава само 13 дѣна и не зная да ли ще бжде възможно въ това кратко време, да се обнародва по всичката страна. Това искамъ да забѣлѣжа, да не би се случило послѣ нѣкое противорѣчие.

Грънчаровъ: Азъ мисля, че подиръ приеманieto закона за вдиганне военното положение излизно е да се говори. Властѣта ще вземе мѣрки да се обяви; това е нейна грижа и ние не трѣба да се простираме по нататъкъ.

Председателъ: Бюрото ще се постарее да се препроводи по скоро тамъ гдѣто трѣба. Сега давамъ за 5 минути распусъ.

(Послѣ распусъ.)

(Подъ предсѣдтелството на г-на С. Стамболова.)

Председателъ: (звъни.) Засѣданието се отвара на ново. На дневний редъ е да се чете доклада на комисията за закона на българското подданство. Умолява се г-нъ докладчикъ да заеме мѣстото си.

Докладчикъ Наумовъ: Г-да! Избраната комисия разгледѣ законопроекта за българското подданство, на което азъ имамъ честъ да бжде докладчикъ, направи твърдѣ малки измѣненія въ този законопроектъ и заради това мога да чета членъ по членъ и гдѣто има нѣкой малка забѣлѣжка ще я съобщавамъ.

Председателъ: Питамъ Н. Сѣбрание жѣлае ли членъ по членъ да се чете, или по напредъ нецѣло а послѣ членъ по членъ? (Гласове: членъ по членъ) Който жѣлае да се чете членъ по членъ да си дигне ржката. (Вишегласие.)

Докладчикъ (чете): Законъ за българското подданство.

Председателъ: Който не приема заглавието както го оставила комисията, да си дигне ржката. (Никой.) Значи, приема се.

Докладчикъ: (Чете:) «предварителни и временни постановления.»

Председателъ: Жѣлае ли нѣкой да говори върху заглавието на първата глава?

Савва Илиевъ: »Временни« не е нужно да се каже, но да стои само »предварителни постановления.«

Михайловскій: Тука истина се казва »предварителни и временни постановления«; по това зависи отъ 4 тѣ члена да ли ще ги приеме Нар. Сѣбрание; за това съмъ на мнѣние да се прочетѣтъ по напредъ членовецѣ и по послѣ да се говори за насловѣтъ.

Кърджиевъ: И азъ съмъ на това мнѣние да се махне думата: »временни.«

Председателъ: Който не приема заглавието както го одобри комисията, да си дигне ржката. (Меншество.)

Докладчикъ (Чете):

Чл. 1. Всички родени въ територията на Българското Княжество, които не сѣ приели чуждо подданство, броятъ се български подданинци.

Чуждото подданство за роденитѣ въ територията на Българското Княжество, както и българското подданство за жителитѣ отъ територията на Българското Княжество, които сѣ натурализирани въ турското подданство, има сила за ония, които сѣ го приели преди войната за освобождението, било споредъ за-

копътъ за отоманската народностъ отъ 7/19 Януарий 1869, било преди тоя законъ.

Правителството има право да откаже пребиванieto въ България на лица, които сж приели чуждо подданство, било противъ тоя отомански законъ, било отъ начало на войната.

Комисията не е направила никакви измѣненни.

Паничерски: Първо и първо бихъ молилъ да се обясни, какъвъ е този законъ отъ 7/19 януарий 1869 год. за отоманската народностъ.

Михайловский: Този законъ е турски, който сж-ществува и състои отъ 4 члена, който за жалостъ днесъ не съмъ го взелъ съ себе си за да удовлетвори любо-питството на г. Паничерски. Въ този законникъ се казва: че, никой поданикъ отъ друга държава не може да стане турски поданикъ, ако пѣма разрѣшение отъ своето правителство. Тѣй сжщо и никой турски поданикъ не може да напусти подданството си безъ разрѣ-шение на правителството му. Освѣнъ това се казва, че всѣкий турски поданикъ, който приема служба въ чужда държава, той се зачертава отъ турското поддан-ство. Въ този законъ се споменува именно тѣзи 2-а алинея гдѣто се казва: «Чуждото подданство за роде-нитъ въ територията на Българското Княжество, както и българското подданство за жителитъ отъ територията на Българското Княжество, които сж натурализирани въ турското подданство». Сир. тука има нѣкои, които тука живѣтъ, които сж чужди подданици и както въ този параграфъ се говори, това се глѣда, като противорѣчие. Но ние трѣба да знаемъ, че тука живѣятъ нѣкои, които сж приели турското подданство и за тѣхъ се говори тука. Именно, който е приелъ турското подданство преди този законъ и станалъ е турски поданикъ по турскитъ законъ, той е припознатъ сега като български поданикъ. А които не сж станали по турскитъ законъ, или които ще станатъ подиръ тоя законъ, тѣзи не ще бждатъ при-познати отъ нашето правителство. Правителството взима мѣрки да ги испѣди да не живѣятъ въ Княжеството; защото има много таквизъ, които ставатъ днесъ персий-ски подданици, утрѣ сръбски или влашки; но това тѣхно приеманье чуждо подданство не стана по закона, както трѣба да стане и нашето правителство не може да при-познае такива отрицания отъ подданството. Това е смн-сълътъ на първи членъ.

Райчо Поповъ: Азъ сжщо щѣхъ да питамъ. (Чете): «Правителството има право да отказва пребиванieto на лица, които сж приели чуждо подданство било противъ този отомански законъ, било отъ началото на войната»; да се обясни по кой начинъ, ще го испѣди правител-ството отъ държавата, ако е той чуждъ поданикъ?

М-ръ Цанковъ: Мешъ ми се чини, че по многото отъ насъ знаятъ, че въ време на войната, много наши подданици станаха чужди подданици именно заради това за да не даватъ войска. За такива, които сж станали чужди подданици отъ войната на самъ, ние не можемъ

да го приедемъ; защото тѣ трѣба да приематъ чуждо подданство по единъ законъ, а той е законъ за поддан-ството, който сжществува, именно отоманскитъ законъ и той казва: че, когато нѣкой отгѣнява подданството, трѣба да живѣе 5 години въ друга държава и да пред-извѣсти своето правителство, че става другъ подданикъ. Слѣдователно, всички, които се покажатъ днесъ, че сж чужди подданици и които до войната не били чужди под-даници, не можемъ да ги припознаваме за чужди поддан-ници и имаме право, ако е приелъ подданството про-тивъ закона, да го испѣдимъ отъ земята; защото, той не е станалъ чуждъ поданикъ за друго, освѣнъ да раз-вали общитъ редъ на държавата и всѣко правителство има право да испѣжда изъ държавата, ония които разва-лятъ общитъ редъ.

Паничерски: Г-нъ Министръ на Външнитъ Дѣла обясни, че ако нѣкой се откаже отъ българското под-данство безъ да се съобрази съ законътъ отъ 7/19 януарий 1869 год. че ние не можемъ да припознаемъ от-казанието му; на това съмъ съгласенъ. Но това ми се вижда чудно, правителството да има право да отказва пребиванieto въ България на тѣзи лица. Азъ мисли, че е достатъчно да имаме право да имъ отнемемъ поли-тически и граждански правдини; но да ги изгонимъ отъ България, това какъ можемъ да го направимъ? Това азъ не разбирамъ.

М-ръ Цанковъ: Всѣка държава на свѣта, била най свободна, била най тираническа, има право да испѣди отъ границата всѣкого, който иска да развали общитъ редъ на държавата; и тѣзи трѣба да ги смѣта за такива, които сж станали чужди подданици не по единъ законъ, който сжществува. Слѣдователно държавата има това право, че онѣзи, които не се съобразаватъ съ този законъ за измѣненieto на подданството, прави-телството има право да ги изгони. И ние трѣба да на-правимъ това; защото това е направилъ за да развали общитъ редъ.

Райчо Поповъ: После обясненията, които даде г-нъ Министръ Цанковъ, азъ оставамъ доволенъ. (Гласове: исчерпано е! исчерпано е!)

Кърджиевъ: Наистина г-нъ Министръ даволно об-ясни значението на тѣзи статия; но азъ мисля, че по добръ ще бжде, ако се каже така: «било споредъ закона за отоманското подданство отъ 7/19 Януарий 1869 год., било споредъ настоящий законъ», а народностъ да се испхвърли. После въ третя алинея «било отъ начало на войната» да се измѣни и да се тури: «било противъ отомански законъ, било противъ настоящий законъ.»

Бръшляновъ: Съгласенъ съмъ съ г-на Министра на Външнитъ Дѣла по предмѣта, който казва, че всички лица, които сж приели противъ закона чуждо поддан-ство да се изгонятъ отъ държавата; но така, както е тука, азъ го разбирамъ, че това трѣба да стане и съ онѣзи лица, които постоянностватъ да задържатъ чуж-

дото подданство. Заради това трѣба да се каже: «лица, които сѣ приели чуждо подданство и постоянно животѣ на него». Защото тогава правителството има право да исплди венчикѣ макарѣ, че тѣ пакѣ да желаятъ да станатѣ тукашни подданици.

М-ръ Цанковъ: Азъ съмъ съгласенъ съ тѣзи при-турка, именно за онѣзи, които постоянно животѣ, за тѣхъ правителството има право да ги извади.

Михайловскій: Най напредъ ще кажа на предгворившия г-на Кърджиева, че тѣзи при-турка не трѣба да се тури именно за това, че долѣ стои по кой начинъ се добива и по кой начинъ се изгубва подданството. Всеки е свободенъ да става чуждъ подданикъ. Става ли той законно или незаконно, това не е наша работа. Той има пакъ право да предобие българското подданство, само трѣба да се съобрази съ закона. Вратата сѣ за всеки отворена.

Андрей Цановъ: Предложението на г-на Брънлинова е много умѣстно; защото другоче, ако има правителството неприятели чувства къмъ нѣкого, то може да го исплди безъ да го пита да ли иска да стане български подданикъ или не; за това нѣма вреда отъ тѣзи при-турка.

Кърджиевъ: Азъ моля г-на Министра Цанкова да каже съгласенъ ли е да стане измѣнение, и да се каже вмѣсто «било отъ начало на войната» «било противъ отоманскій законъ отъ 7/19 Януарий 1869 било противъ настоящийтъ законъ.»

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че ако тѣзи при-турка се направи, то ще стане грѣшка. Въпросѣтъ е: има ли турски законъ, по който е казано какъ трѣба да се приема чуждо подданство? Ония, които въ време на войната сѣ ползовали отъ военното време и сѣ се обявили за грѣцки и персийски подданици, за тѣхъ трѣба да стане нѣщо и това се иска отъ Н. Сѣбрание, да каже: какъ трѣба да стане съ тѣхъ. Тѣ не сѣ изпълнили закона и заради това трѣба да има възможность да ги изгонимъ. Колкото за въ бѣдѣ, какъ трѣба да стане, каква гаранция и каква санкция има този законъ, за това има послѣ да се глѣда; а тука се говори само за ония, които въ време на войната, когато нѣмаше единъ собственъ законъ, станали сѣ чужди подданици, вмѣсто да станатъ български; защото по напредъ били турски подданици. За това изисква се нѣщо да ги застрашаваме съ това, че трѣба да излѣзатъ отъ нашата територия. А колкото за въ бѣдѣ, то има една статия отдѣлна; защото, това е съвършено друго.

Д-ръ Молловъ: Азъ пакъ мисля, че това, което иска да прибави г-нъ Кърджиевъ съвсѣмъ противорѣчи. Той иска да каже «противъ този законъ». Тѣзи, които престѣпили този законъ ще се накажатъ, както казва г-нъ Министръ Каравеловъ. Но тука е работата, че той сѣ тѣзи при-турка иска да даде обратна сила на

този законъ за миналото; но въ закона се казва за турскійтъ законъ, именно за тѣзи, които сѣ престѣпили въ време на войната или преди войната, този законъ; обаче този законъ, който сега правимъ нѣма сила за миналото време. За тогава се поменува турскійтъ законъ.

Священникъ Радевъ: Имаме трѣдѣ много при-мѣри, че сѣ станали хора испански подданици, грѣцки и въобще чужди подданици за да се отгърватъ отъ военната повинность. Това го направиха повече, гагаузѣ и еврейѣ. Заради туй не трѣба тѣхното приемване чуждо подданство да го припознаваме.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Сѣбр. членъ първий, както го одобри комисията? Койго го не приема да си дигне ржката. (Никои.) Значи приетъ.

Докладчикъ: (Чете.)

„§ 2. Всички родени вънъ отъ територията на Българското, Книжество отъ родители показани въ предидущийтъ параграфъ I броятъ се за български подданици.“

Райчо Поповъ: Азъ искамъ да се пообиемъ тоже и този членъ, понеже не можахъ да го разберѣ добръ. Този членъ говори така. (Чете го.) Въ него се казва, че роденѣтъ отъ родители български подданици, се приематъ за български подданици. Азъ знамъ, че има българи повече въ Ромѣния, които заедно съ насъ сѣ работили за доброто на България. Тѣ днесъ ме питатъ, какъ ще стане съ тѣхъ. Тѣ казватъ: ние не можемъ да дойдемъ, когато не ни считатъ за български подданици; но този членъ, струва ми се, че доказва, че иматъ право да си дойдѣтъ и да станатъ български подданици. Тѣй го азъ разбирамъ.

М-ръ Цанковъ: Всички онѣзи, които сѣ родени вънъ отъ територията и отъ родители, които сѣ български подданици, и не сѣ приели чуждо подданство, щомъ дойдѣтъ въ територията на Българското Книжество, считатъ се за български подданици; но ако нѣкой е роденъ отъ родители, които не сѣ български подданици, то е извѣстно, че и той не ще бѣде български подданикъ. Напр. ваша милость като ете се родили въ Ромѣния отъ родители, които сѣ българи и български подданици; то се разбира, че и дѣцата имъ сѣ тоже български подданици. Ако родителѣтъ ви бѣха станали Ромѣнски подданици, тогачъ и дѣцата имъ щѣха да иматъ ромѣнско подданство; но като сѣ си оставали български, то и дѣцата имъ сѣ такива.

Райчо Поповъ: То е истина, гдѣто казахъ, че съмъ роденъ отъ български подданици, но азъ съмъ роденъ тука, а не въ Ромѣния. (Предсѣ.: въпросѣтъ не е за васъ, тука се привождатъ примѣри.) И азъ не съмъ бѣгалъ само въ Ромѣния, но и въ много други мѣста. (Гласове: на предмѣта.) Друго искамъ да кажа. До колкото познавамъ ромѣнскій законъ за подданството, тамъ трѣба всеки, който иска да стане ромѣнски подданикъ, да се представи въ камарата и Нар. Сѣбрание рѣшава: да ли да се приеме за такъвъ, или не. Всички онѣзи,

които не сж имали натурализация, тѣ не се считатъ за ромжнеки подданици, но отъ тѣхъ се взима едно особено даждие и нищо повече. А всички българи, които не сж натурализирани, а живѣятъ въ Ромжия, считатъ се отомани.

Председателъ: Аво нѣма нѣкой да говори по този членъ, ще се гласоподава. Който не приема чл. 2 както го предлага комисията, да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докладчикъ: (Чете.)

§ 3. Венчки онии отъ българското поколение, които сж се заселили въ Турция по причина на войната и сж се заселили въ територията на Влг. Княжество преди обнародването на тоя законъ, смѣтатъ се български подданици, безъ никое друго условие освѣтъ, ако могатъ да представятъ едно свидѣтелство, което да показва, че сж приети за членове на една българска община и то вжтрѣ въ три мѣсеца отъ обнародването на тоя законъ.

Комисията е направила слѣдующитѣ измѣнения:

Въ началото на параграфа пуснула е думитѣ »отъ българското поколение«; и тѣй началото гласи: »венчки онии, които сж се изселили изъ Турция и т. н. После въ предложението »безъ никое друго условие, освѣтъ ако могатъ да представятъ едно свидѣтелство«, пуснати сж думитѣ: »можатъ да«, тѣй щото това предложение гласи: »ако представятъ едно свидѣтелство«. Срокътъ отъ три мѣсеца, комисията е измѣнила на една година, понеже три мѣсеца е много малко.

Бръшляновъ: Желателно е да се знае, че когато сж задължени да представятъ свидѣтелства, кому трѣба да ги представятъ.

Михайловскій: По дому е казано, гдѣ ще се представятъ. Ще се представятъ на окол. началникъ; той ще ги представлява на окр. началникъ, а той на Министра на Вжтр. Дѣла.

Баларевъ: Тоя членъ се отнася само за онии българи, които сж се заселили въ време на войната; но ние често глѣдаме, че отъ Тракия и Македония преминуватъ българи съ цѣлитѣ си семейства, по причина, че не е възможно да търпятъ тамъ. Заради туй ще бжде твърдѣ не справедливо, ако оставимъ тѣ да приматъ българско подданство въ разстояние на 5 или 10 год. както чуждитѣ подданици. Азъ мисля, че е достаточено 6 мѣсеца, отъ като дойдатъ въ България, да станатъ български подданици. Заради туй, този параграфъ можъ да гласи така: »Венчки онии отъ българското поколение, които сж се изселили отъ Турция по причина на войната, или се изселяватъ изъ Тракия и Македония та се заселяватъ въ територията на Българското Княжество, могатъ да станатъ български подданици, като представятъ едно свидѣтелство, че сж приети за членове на една българска община. «Разбира се, че като стоятъ 6 мѣсеца, ще могатъ да добиятъ свидѣтелства, отъ общината въ която сж живѣли слѣдъ това ставатъ български подданици и се ползватъ съ гражд. и полит. права.

М-ръ Цанковъ: Извѣстно е, че когато се прави вжтрѣшенъ законъ, трѣба да смѣтаме онии закони, че се отнасятъ само за насъ, а когато се отнасятъ и за други държави, тогазъ трѣба да знаемъ предварително, да ли тѣ ще го приематъ; защото, ако не го приематъ, тогазъ да ли ще можемъ да кажемъ, че ние никакъ не можемъ да го измѣнимъ. Заради туй, азъ никакъ не можъ да се съглася на приурката, която г. Баларевъ прави т. е. че и онии, които после дойдатъ изъ Тракия и Македония, да се припознаватъ за български подданици. Който нека да стане български подданикъ, то има правило за това; но ние не можемъ да кажемъ, че всички онѣзи, които се преселятъ за напредъ, безъ никакви условия ще се приематъ. Защото другитѣ държави, отъ които дохождатъ хората ще се въспротивятъ на това. Заради туй азъ казвамъ, че това не може да се приеме. Могатъ да се приематъ само онии, които сж се изселили по причина на войната, понеже хората въ време на война бѣгатъ отъ едно мѣсто на друго, което нѣщо е позволено и отъ международнитѣ закони; но не е позволено да се каже, че който побѣгне въ нормално време отъ една държава въ нашата, да го приемаме за български подданикъ.

Стамболовъ: Менѣ се струва, че преди войната венчка бѣхме турски подданици, както и онии, които минаха изъ Тракия и Македония и останаха тука, и тѣ бѣха турски подданици; но после, когато се освободи нашата територия и тѣ станаха български подданици както и ние. Заради туй струва ми се, че тоя членъ не е потребенъ.

Когато приехме законътъ за преселеницитѣ, ние още тогазъ споменахме какъ ще става съ тѣзи хора, за това излишно е да се повтори тука и ако е съгласенъ г. М-ръ, нека се махне този членъ.

М-ръ Цанковъ: И азъ тѣй смѣтамъ, че които се преселиха тука въ време на войната, тѣ сж приети да бждатъ български подданици. Правителството ги прие за такива. Това е турено само, за да не може да каже нѣкой отъ управителитѣ: ти си отъ турция, ти не си отъ България.

Разумѣва се, че всѣкий смѣта, онѣзи хора за български подданици, защото сж побѣгнали по причина на войната; но заради да не ставатъ неспоразумения туритѣ съмъ това тука.

Д-ръ Молловъ: Дѣйствиелно малко смѣшно излиза, ако се каже: че тѣзи, които преди войната сж се преселили тука, могатъ да станатъ български подданици. Защото знаемъ, че въ време на война се преселватъ хората отъ едно мѣсто на друго. И въ нашата територия бѣше, тѣй да кажемъ, едно общо преселване. Заради това именно, непосредователно ще бжде да стои този членъ, защото това би значило, че и заради насъ трѣба да искаме да станемъ български подданици. По моето мнѣние най хубаво ще бжде да се махне, и тия

управители, които не разбират работата, могат да се отнесат до протоколите и ще видят какъ е разбирало Нар. Събрание.

М-ръ Цанковъ: Има тука друга една много голяма причина, по която е нужно да стои този членъ. Тука има заселени българи изъ Тракия и Македония, които сега, когато станаха наборите, хванаха да изваждатъ турски тескерета и да казватъ: ние не сме български подданици. За това именно азъ искамъ да си остане този членъ, защото съвѣтъ трѣба да изяви, кога се е заселилъ и да ли е български подданикъ или не. Менѣ се случи, че нѣкоп отъ тѣхъ правиха протести, и зарадъ туй искамъ да си остане този членъ, а ако нѣкой отъ тѣхъ не приема да бѣде български подданикъ, то да си върви отъ гдѣто е дошелъ.

П. Станчовъ: И азъ съмъ на това мнѣние: да си остане този членъ. А за да се даде едно по голямо улеснение за тия, за които е думата, сир. за българите отъ другите страни на България, предлагамъ да се изостави последната частъ отъ този членъ; т. е. да остане само: »Всички ония отъ българско происхождение, които сж се изселили изъ Турция по причина на войната и сж се заселили въ територията на Българското Княжество преди обнародването на този законъ, смѣтатъ се за български подданици безъ никакви други условия«.

М-ръ Цанковъ: Да не се спираме тамъ, защото всѣки единъ подданикъ трѣба да е записанъ въ една община и да е припознатъ на една община. Въ общински законъ, както ще видите, сж турени правила, че който живѣе въ една община, трѣба да бѣде записанъ въ нея и трѣба да се покорява на заповѣдите на она община.

Бръшляновъ: Менѣ се чини, че не трѣба, споредъ както каза г-нъ Станчовъ, тамъ да се спре, защото всѣки трѣба да представи едно свидетелство за да стане български подданикъ. Той може да е роденъ гдѣто и да е, но щомъ иска натурализация, той дава клетва, която полага тогава, когато му се дава и свидетелство. А щомъ приемемъ, че може да стане подданикъ и безъ свидетелство, тогава нѣма никаква клетва.

Стамболовъ: Тукъ се говори за последната Русско-Турска война и тѣзи хора, които избѣгаха изъ Тракия и Македония въ нашата територия, трѣба да имъ даваме срокъ отъ три мѣсеци. Ако въ този срокъ не се запишатъ въ една община и не представятъ свидетелство за записването имъ, тогава нѣма да ставатъ български подданици. Азъ не зная не е ли малтъмъ този срокъ и не е ли по хубаво да се каже, че тия които сж се намѣрили тука, сж български подданици.

Михайловскій: Комисията не е оставила три мѣсеци, но е турила една година; сир. за една година трѣба да се приковатъ тия хора на една община. Всѣки членъ трѣба да принадлежи на една община, защото гдѣ ще го търси правителството, когато има

да изпълнява каквато и да е повинност. Освѣтъ това, ако се махне този членъ, то трѣба да напѣдимъ тѣзи, които сж отъ Пиротъ и отъ други мѣста.

Славейковъ: Ако да се вършеше работата редовно, както се изисква, тогазъ бихъ се съгласилъ, че трѣба да се махне този членъ; но защото тука се случиха пѣща, които трѣба да се избѣгнатъ, за това считамъ този членъ за нуженъ; защото съ отмѣняването на този членъ не ще можемъ да избѣгнемъ тия не редовности. Трѣба да се поясни тука такава една неопредѣленность. За това този членъ не може да се счита за излишенъ. Само бихъ желалъ да се каже, че не само отъ българско происхождение, но и отъ гръцко и отъ влашко се смятатъ за български подданици, като се намиратъ тука още отъ времето на войната. Тия не могатъ да се извиняватъ и отклоняватъ отъ даването на войска и други повинности. За това считамъ този членъ за нуженъ.

Стамболовъ: Тогазъ съмъ съгласенъ съ последната забѣлжка на г-на Славейкова и трѣба да се каже: »Всички ония сж български подданици, които сж станали съгласно съ промѣняването на обстоятелствата«. По тоя начинъ ще се объеме това, което г-нъ Славейковъ желае касателно за отъ гръцко и влашко происхождение.

М-ръ Цанковъ: Може да се каже и така: »Всички ония, които сж се преселили изъ Турция« безъ да се казва »отъ българско поколение«. Подиръ за улеснение може да се приеме срокътъ отъ една година, намѣсто три мѣсеци, защото тия хора предварително трѣба да се запишатъ въ една община и да получатъ свидетелство. Такова записване въ нѣкоя община е гаранция за правителството, че той е български подданикъ, и когато му се наложи отъ правителството една длъжностъ, той трѣба да я приеме. (Гласове: съгласни.)

Д-ръ Молловъ: Споредъ обясненията на г-на Славейкова и Мин. на Външните Дѣла, разбирамъ, че тука се касае работата за ония, които искатъ да избѣгватъ отъ военната повинностъ; искатъ да се ползватъ отъ нашия гърбъ и да си живѣятъ тука. Азъ мисля, че ако въ този срокъ отъ една година не се запишатъ само тогава общината има право да го запише, че той е дошелъ отъ вънъ, живѣе сега въ нея и желае да стане български подданикъ. (Гласове: ако ще.) Разбира се, ако ще.

Недѣлковичъ: Тука имамъ една редакционна забѣлжка относително гдѣто се казва: »безъ никакви други условия, освѣтъ ако могатъ«. Азъ мисля, че трѣба да се каже: »освѣтъ че, трѣба да представятъ едно свидетелство«.

Докладчикъ: По напредъ прочетохъ това предложение така: »освѣтъ, ако представятъ едно свидетелство«; а думите »ако могатъ да« комисията е изоставила.

М-ръ Цанковъ: Приемамъ измѣнението на комисията.

Ик. п. Тодоръ: За този членъ доста се говори и азъ само едно нѣщо не можъ да разберъ. Нѣкои казватъ, че ония, които сж се преселили изъ Тракия и Македония, по причина на войната въ българската земя, споредъ този членъ могатъ да се считатъ за български подданици. Тѣзи хора естествено сж турски подданици и какъ могатъ да се считатъ за български, ако не изразятъ желаніе. Ако единъ отъ тѣхъ каже: азъ искамъ да се върна на бащиното си огнище, заради туй азъ не щя да се считамъ за български подданикъ, ще си живѣя тука като почтенъ чловѣкъ и като мисля да се върна, не искамъ да се ползувамъ отъ правото на подданството. По този членъ, той желае ли или не желае да стане български подданикъ, трѣба да го считаме за български подданикъ. (Гласове: не трѣба.)

М-ръ Цанковъ: Този членъ не се туря тука за да накараме венчигѣ, които сж се преселили отъ вънъ да се считатъ за български подданици; а само за прави едно спсхождение, да ги приемаме ако щѣтъ, ако не щѣтъ, тѣ могатъ да си останатъ турски подданици. Тукъ българскиятъ народъ показва едно благоволение къмъ тѣхъ и имъ дава правдини, както политически така и граждански. Съ сила никой не може да се накара. Заради туй трѣба да остане този членъ за да не дохожда работата до такъвъ случай, щото когато има нѣкой полза, да се казва, че е български подданикъ, а когато потрѣба да тегли една тегоба на правителството, да казва: азъ не съмъ български подданикъ.

Недѣлковичъ: Моята бѣлжка се отнася на туй гдѣто се казва: »освѣтъ ако могатъ да представятъ«. Споредъ мѣното мнѣние, това трѣба да се махне и да се каже: »освѣтъ, че трѣба да представятъ едно свидѣтелство«. Тѣзи редакция е най вразумителна.

Тодоровъ: Наистина трѣба да бжде така, защото той трѣба да получи свидѣтелство отъ една община, а общината трѣба да узнае, да ли е благонадѣженъ чловѣкъ. Заради туй, ако получи свидѣтелство и ако го приеме една община, тогазъ може да стане български подданикъ.

Бръшляновъ: Азъ съмъ съгласенъ, ако Нар. Събрание приеме да стане: »ако предоставятъ едно свидѣтелство«, но още по ясно ще бжде ако се каже: »само когато представятъ едно свидѣтелство«.

Михайловскій: Ако се каже: »когато представи«, то ще каже, че ние му даваме дълго време; обаче азъ има да кажа, че ние нѣма да имаме протекство, защото всѣки чловѣкъ трѣба да е прикованъ на едно мѣсто. Ако кажемъ: »когато представи«, тогава нѣкой може да ни каже: чакайте има време.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че трѣба да направимъ тая статия по прецизна. Вие знаете, че споредъ берлинскій трактатъ, венчигѣ жители въ нашата територия, които преди войната сж били турски подданици, сж български подданици; а венчки отъ нашето

пропсхождение, които се намиратъ въ турската територия сж турски подданици, както тукашигѣ Турци сж български подданици; и заради това турскитѣ власти нѣматъ тука никакви консули. Заради туй трѣба да помислимъ: или да исхвърлимъ или по хубаво да редактираме този членъ, за да бжде всичко по точно изразено. Берлинскій трактатъ признава, че ние сме турски подданици, когато ходимъ тамъ, а турцитѣ сж български подданици, когато дохождатъ тука. Заради това, въ това отношение ясно трѣба да се изрази.

М-ръ Цанковъ: Наистина българскитѣ подданици, когато ходятъ въ турско, трѣба да се подчиняватъ на турскитѣ закони, а турскитѣ подданици, когато дохождатъ тука, трѣба да се подчиняватъ на българскитѣ закони; но ни единъ български подданикъ, когато отиде въ турско, не може да се вземе въ турската войска, нито единъ турски подданикъ, когато дойде въ България, не може да се вземе въ българската войска. А ако единъ французски подданикъ пътува въ Россия, той тоже е подчиненъ на мѣстнитѣ сѣдилища, но не могатъ да го взематъ въ войската. Слѣдователно тука има една разлика.

Тихчевъ: Отъ думитѣ на г-на Бръшлянова излиза, че наистина думата: »освѣтъ« трѣба да се замѣсти съ дума »само.« Това е твърдѣ умѣтно, защото само тогава ще имаме едно хубаво разяснение на този членъ. Но ако оставимъ думитѣ »освѣтъ ако«, тогава излиза съвсѣмъ противоположна смисълъ; думата »освѣтъ« когато се туря въ единъ периодъ, показва една мисълъ съвсѣмъ противоположна на първата. Въ тоя членъ се казва: »считатъ се за български подданици венчки ония, които сж се изселили изъ Турция по причина на войната и сж се заселили въ територията на Българското Княжество освѣтъ, ако представятъ едно свидѣтелство и т. н. т.« е. че, тѣ сж се намирали до сега вънъ отъ Княжеството въ друга нѣкоя община. Така се разбира тука.

Стамболовъ: Ние се препираме често, като глѣдаме какъ е въ проекта, безъ да обръщаме внимание какъ е споредъ мнѣнието на комисията. Менѣ се струва, че комисията не е оставила думата »освѣтъ«. Условието е такова: ако представи свидѣтелство, ще се приеме, ако ли не представи, нѣма да се приеме. Заради туй да се прочете редницата на комисията.

Докладчикъ: (Чете:)

Тихчевъ: Сега съмъ съгласенъ съ думитѣ на г-на Стамболова. Но какво ние можемъ да расжждаме върху този законопроектъ, когато нѣмаме предъ себе си измѣненіята на комисията.

Председателъ: Трѣбаше тогава да се говори, когато се говореше за печатаннето на доклада. Измѣненіето на г-на Министра на Външнитѣ Работи е: »венчки ония отъ българското поколение« да се исхвърли. И безъ него давамъ на вогиране: приема ли Н.

Събрание членъ 3-й както го е измѣнила комисията? (Према се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Докладчикъ (Чете:)

„§ 4 Както лица отъ отоманско подданство, тъй и лицата отъ друго подданство и отъ българско или чуждо поколение, ако би въ подвигътъ на освобождението да сж помогнали, било въ служба въ войната, било въ гражданска служба, приематъ българско подданство само чрезъ единъ Княжеский Указъ, ако би да не сж се наминали три години отъ прогласението на първата българска Конституция.

Освѣтъ турскитъ подданици, всѣхитъ други подданици отъ тая категория трѣба да иматъ разрѣшение отъ своето принадлежващо правителство.

Комисията е закънила само думата „поколение“ съ „происхождение“

Стамболовъ: Менѣ се струва, че по хубаво ще бѣде, ако първата частъ на тоя членъ, която гласи: «както лица отъ отоманско подданство, тъй и лицата отъ друго подданство, отъ българско или чуждо поколение», се промѣни и се направи така: «всѣхитъ чуждъ подданикъ, който въ повдига на освобождението е помогналъ, било въ военна, било въ гражданска служба (XV протоколъ отъ Учр. Събрание.) въ продължение на три години отъ деня на прогласението на първата българска Конституция, приема се въ българско подданство, чрезъ единъ Княжеский Указъ по представление на Министерскитъ Съвѣтъ»

Кърджиевъ: Азъ съмъ съгласенъ съ г-на Стамболова, само намирамъ, че е излишна думата «първа българска Конституция», защото нѣмаме нито втора, нито трета Конституция. Ако Събранието намѣри за добръ нѣка се каже: »приематъ българско подданство, чрезъ единъ Княжеский Указъ по представление на Министерскитъ Съвѣтъ, ако не сж се изминали три години отъ прогласението на българската Конституция.»

Михайловскитъ: Азъ тоже съмъ за думата »първа« да се пехвърли.

Баларевъ: Тука азъ глѣдамъ, че турскитъ подданици се исключаватъ и не трѣба да иматъ разрѣшение отъ своето надлѣжно правителство. Азъ мисля, че тая алинея е съвѣтъ излишна, защото ние знаемъ, че въ нашия законопроектъ има единъ членъ; когото има и въ законитъ за подданството на другитъ държави, че когато постъпи нѣкой въ чужда служба, губи подданството си. За това тая алинея е излишна и трѣба да се пехвърли.

Тихчевъ: Редакцията, която направи г-нъ Стамболовъ е твърдѣ ясна и трѣба да се приеме.

М-ръ Цанковъ: Има такъвизъ хора, които наистина сж заслужили въ войната, тѣ дохождатъ да ставатъ български подданици споредъ тѣзи привилегии; но когато си свършатъ работата, отхождатъ си и приематъ вѣтхото си подданство. За гаранция сръщу такива, ние можемъ да ги принудимъ да взематъ позволение отъ сво-

итѣ правителства преди да дойдатъ тука, да казватъ на своитѣ правителства: азъ не искамъ да бѣдѣ вече твой подданикъ. По тоя начинъ, като стане български подданикъ, то споредъ този членъ ще имаме сила върху него. Иначе той може да се счита тука за български подданикъ до нѣкое време, до когато му е кефа и послѣ може да си излѣзе.

Баларевъ: Г-нъ Мин. на Вѣн. Дѣла казва, че за гаранция трѣба да стои тѣзи алинея, но азъ не разбирамъ, какви гаранции ще има когато по долу даваме право на единъ българинъ щомъ стѣпи на чужда служба да губи подданството си.

М-ръ Каравеловъ: Освѣтъ българитѣ, които сж помогнали въ войната, помогнали сж още и русскитъ; а други поколения нѣма, само съ нѣкои малки искючения. Сега може да се случи щото единъ руски офицеритъ, който е помогналъ при освобождението и който въ време на войната може да е направилъ едно престѣпление; той може да побѣгне изъ Россия, да дойде тука и на основание на този законъ може да ни каже: искамъ да ме приемете за български подданикъ. Той може да нѣма позволение отъ Руското Правителство, и тогава може да стане препирня между насъ и Руското Правителство. За това по добръ е да стои тѣзи алинея.

Тодоровъ: Тѣзи алинея трѣба да се изостави или да се промѣни, както каза и г-нъ Мин. на Вѣн. Дѣла, че трѣба да има разрѣшение отъ своето правителство. Това е нѣщо друго, отъ колкото, ако предизвѣсти правителството си. Никое правителство не желае да губи подданицитѣ си, и ако искаме разрѣшение отъ чуждитъ правителства, то значи, да затвориме вратата за нашето подданство. Азъ не зная какъ ще даде нѣкому разрѣшение Ромѣнското или Сърбското правителство, ако желае да стане нашъ подданикъ? Ние знаемъ кои хора сж заслужили за България и знаемъ, че общинитѣ мислятъ какви хора ще приематъ. Заради туй думата »разрѣшение« да се извади и да се тури »предизвѣстие«, иначе не вѣрватъ, че ще получатъ разрѣшение, и така вратата на нашето подданство е затворена.

М-ръ Цанковъ: Въ никоя държава на свѣта нѣма законъ, който да запрещава на подданицитѣ да напуцатъ подданството си. Стяга лицето да е изпълнило военната служба и да нѣма да дава нѣщо на общината или на държавата. Ако нѣма такива прѣчки, той е свободенъ въ всѣхитъ свѣтъ; но щомъ нѣкой да побѣгне, понеже сж го искали да служи въ войската и понеже има да дава на общината или другиму нѣкому, дойде въ друга държава и иска да приеме подданството, то другата държава не трѣба да приема такъвъ единъ безчестенъ гражданинъ. Въобще пакъ ще приложя, никой не въспира челоука отъ да стане чуждъ подданикъ, само трѣба да се иска разрѣшение.

Стамболовъ: Ми се струва че по добръ ще бѣде редакцията на този членъ така: »Всѣхитъ чуждъ под-

данинкъ, който въ подвига на освобождението е помогналъ, било въ военна, било въ гражданска служба (XV. протоколъ отъ Учр. Събрание), въ продължение на три години отъ дѣня на прогласението на българската Конституция, чрезъ единъ Княжеский Указъ по представление на Мин. Съвѣтъ».

М-ръ Цанковъ: Азъ приемамъ тѣхъ редакци.

Савва Илиевъ: Азъ тоже приемамъ редакцията на г-на Стамболова; само бихъ желалъ, намѣсто »Министерскій Съвѣтъ« споредъ 55. чл. на Конституцията да се каже »Народното Събрание«.

Стамболовъ: Тука се говори за една привилегия, която се е практикувала у насъ. Значи, тѣзи хора сж по право български подданици, само ако заявятъ. А чрезъ Нар. Събрание става само натурализацията за чуждитъ подданици.

М-ръ Цанковъ: Въ протоколитъ на Конституцията има казано, че за да стане пѣкой български подданикъ, трѣба да се потвърди това отъ Нар. Събрание, обаче формалноститъ има да изпълнява Мин. Съвѣтъ.

Предсѣдатель: Понеже сж съгласи г-нъ Министръ и комисията, то давамъ на гласоподаване членътъ както го редактира г-нъ Стамболовъ.

Приема ли Нар. Събрание членъ 4-й както го редактира г-нъ Стамболовъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Часътъ е вече 5, желяс ли Нар. Събрание да се продължава засѣданието или не. (Не желяс.) Който желяс да си дигне ржката. (Меншество). Утрѣ ще ли имаме засѣдание? (Гласове: не). Тогава идущето засѣдание ще бжде въ Петъкъ и на дневенъ редъ ще бжде: продължение законопроекта за подданството.

Ик. п. Тодоръ: Въ Петъкъ е Господски празникъ Введение Богородици, дѣнь неприсутственъ за всичкитъ учреждения и за това предлагамъ: утрѣ да имаме засѣдание, а въ Петъкъ да празнуваме. (Гласове: нѣма да празнуваме).

Предсѣдатель: Въ Петъкъ ще имаме засѣдание въ опредѣленото време. Днешното засѣдание закривамъ.

(Конецъ въ 5 часа).

Предсѣдатель: **П. Р. Славейковъ.**

Подпредсѣдатели: { **Н. Сукнаровъ.**
 { **С. Стамболовъ.**

Секретари:

Ив. Даневъ.

В. П. Золотовъ.

Р. Каролевъ.

Райчо Поповъ.

Хр. Баларевъ.

Х. Бръснаровъ.

Хр. Грънчаровъ.

В. Радославовъ.

Управитель на стенографическото бюро **А. Безеншекъ.**